

Vokaldetektiven

Lektion 2

Ikke-lydrette ord med vokalgidning fra /i/ til /e/ og fra /e/ til /æ/
samt enkelt og dobbelt konsonant i forlyd

Teksten i *kursiv* læses højt for eleverne.

Teksten flankeret af den farvede stribe er emne til samtale med eleverne.

Forberedelse

- VD2 Ledeord I-E A3: print og laminér.
- VD2 Ledeord E-Æ A3: print og laminér.
- VD2 Fællesøvelse A3: print og laminér.
- VD2 Fordybelse1 A4: print et eksemplar til hver elev.
- VD2 Fordybelse2 A4: print et eksemplar til hver elev.
- VD2 Øvesætning A3: print.

- Medbring en legoklods eller lign. mindre genstand til fællesøvelsen.

Noter fra forrige lektion

Tag udgangspunkt i noterne fra sidste lektion, og sæt sammen med eleverne ord på, hvad øvelserne i sidste lektion omhandlede.

Narrativ

Hvis dette er første lektion eleverne har med Vokaldetektiven, så start med at læse introduktionsnarrativet til Vokaldetektiven højt. Dette finder du i dokumentet 'Introduktionsnarrativer'.

Hvis det er første lektion eleverne har med hele undervisningsforløbet, så læses desuden introduktionsnarrativet til undervisningsforløbet højt allerførst. Dette finder du også i dokumentet 'Introduktionsnarrativer'.

Introduktionsnarrativ

På sin vej gennem Ordskovens var Vokaldetektiven kommet gennem en ildelugtende sump. På den anden side af sumpen havde han opdaget to sæt fodspor - det ene var fra en dreng, mens det andet var af en pige i bare tæer. Hun måtte dog veje meget lidt, for hun trådte så let, at det næsten så ud, som om hun svævede...

Vokaldetektiven følger fodsporene og kommer til en skovsø. På et åkandeblad på den anden side af søen ligger 3 kraft-krydstaller! Han genkender dem fra sine mange rejser, og ved at han kan bruge dem til at gøre sin magiske kikkert endnu bedre - så dem vil han have fat i! MEN på hver side af bladet med krystallerne sejler to onde monstre på åkandeblade frem mod dem!

Materiale:

- VD2 Ledeord I-E
- VD2 Ledeord E-Æ

Læsefaglig introduktion

Vokaldetektiven spejder ud over søen for at finde en måde at komme over til krystallerne. Vokaldek-tektiven sukker dybt, da det går op for ham, at den eneste mulighed er at hoppe fra åkandeblad til åkandeblad. Det er dog ikke bare at hoppe, for han kan se, at ordmonstre har udfordret ham ved at skrive ord på åkandebladene; ord, hvor vokalen måske glider... Træder han på dem uden at være forberedt på det, så glider han også og falder i vandet! Derfor er det vigtigt, at han finder ud af hvordan vokalen lyder, inden han hopper til åkanden. Han kan se at de fleste af ordene indeholder vokalen 'i', og med sin magiske kikkert kan han se to lede-symboler ved disse ord - det ene forestiller en film og det andet forestiller en stime fisk.

VD2 Ledeord I-E placeres på bordet.

I forlængelse af den læsefaglige introduktion i lektion VD1, præsenterer underviseren ordene 'film' og 'fisk' som ledeord, der kan hjælpe med at vurdere om ord med vokalen 'i' har vokalglidning, og dermed udtales med /e/.

Som I ved, glider vokaler nogen gange ned ad vokaltrappen, og kommer på den måde til at lyde anderledes. Nu skal vi først se på vokalen 'i', så vi kan hjælpe Vokaldetektiven. Når 'i' står fast på trap-pen, så lyder det som /i/. Men når det snubler og glider et trin ned af trappen, så kommer det til at lyde som /e/. Med Vokaldetektivens magiske kikkert kan vi se at ord med 'i' har to lede-symboler, som hjælper os til at huske på, hvordan det udtales: det ene symbol ligner sådan en rulle film man brugte i biografen i gamle dage. Og det andet symbol ligner en stime sjove fisk i alle mulige farver.

Underviseren skriver følgende ord på tavlen et af gangen og bruger ledeordsplanchen til at finde ud af, om ordet har vokalglidning: fik, nik, blik, spil.

Vokaldetektiven kigger på resten af ordene på åkandebladene, og kan se at de har vokalen 'e'. Han bruger sin kikkert og ser at disse ord også har to lede-symboler. Det ene symbol ligner en stor grå sten på en grøn bakketop. Og det andet symbol ligner en heks, der flyver hen over nattehimmelen på sin kost.

VD2 Ledeord I-E hænges op på væggen. VD2 Ledeord E-Æ placeres på bordet.

Underviseren præsenterer ordene 'sten' og 'heks' som ledeord, der kan hjælpe med at vurdere om ord med vokalen 'e' har vokalglidning, og dermed udtales med /æ/.

Underviseren skriver følgende ord på tavlen et af gangen, og bruger ledeordsplanchen til at finde ud af om ordet har vokalglidning: ged, gem, sved, fem.

Vokaldetektiven kan altså bruge disse ledeord til at komme over søen. Men selvom han har sin magi-ske kikkert, er han lidt usikker på det, og vil gerne have jeres hjælp. Er I klar på det...? Godt, så lad os komme i gang!

VD2 Ledeord E-Æ hænges op på væggen til højre for VD2 Ledeord I-E - henvis til disse hvis eleverne får brug for støtte.

Fællesøvelse

VD2 Fællesøvelse placeres på bordet.

Materiale:

- VD2 Fællesøvelse

Vi skal nu hjælpe Vokaldetektiven, og sammen læse ordet på det åkandeblad han hopper til og blive enige, om vokalen i ordet glider eller ej. Svarer I forkert, så falder Vokaldetektiven i vandet og må starte forfra. Så det er vigtigt, at I arbejder godt sammen og gør jer umage, så vi når frem til krystallerne inden ordmonstrene stjæler dem.

Underviseren lægger legoklodsens ved det første åkandeblad.

Eleverne læser ordet på åkandebladet, og taler sammen om hvorvidt det har vokalglidning eller ej.

Bliver eleverne enige om det rigtige svar, så hopper Vokaldetektiven frem til næste åkande og legoklodsens flyttes frem.

Bliver eleverne enige om det forkerte svar, så falder Vokaldetektiven i vandet, og legoklodsens flyttes tilbage til det første åkandeblad.

Fortsæt indtil Vokaldetektiven er kommet over søen.

Dét var flot - I ved allerede en masse om vokalglidninger kan jeg se! Vi nåede frem lige i tide til at snuppe krystallerne for næsen af ordmonstrene!

Opgaveord og vokalglidning:

klit: ingen vokalglidning

sne: ingen vokalglidning

fed: ingen vokalglidning

klip: vokalglidning

slik: vokalglidning

hils: ingen vokalglidning

nik: vokalglidning

fem: vokalglidning

kiks: ingen vokalglidning

fest: vokalglidning

spil: vokalglidning

Fordybelse 1

Dette er en individuel opgave. Hver elev får et fordybelsesark.

Eleverne skal skrive den manglende vokal i hvert ord.

Er der vokalglidning skal eleverne desuden tegne en vokaltrappe og skrive vokallyden på den.

Materiale:

- VD2 Fordybelse1

Fordybelse 2

Dette er en individuel opgave. Hver elev får et fordybelsesark.

Materiale:

- VD2 Fordybelse2

I hver af de 8 sætninger mangler et af ordene fra Fordybelse 1. Eleven finder ordet og skriver det på linjen.

Fortsæt indtil et passende antal sætninger er udfyldt.

Til jul spiser man s____ og and.

Hun så en sjov f____ i biografen.

Om f__ dage er der ferie.

Min hamster gemmer mad i sin k_____.

Vi maler væggen med en p_____.

Min onkel er r__ og bor i USA.

Vi så en h____ der fløj på en kost.

Jeg tog en p____ med hjem fra skoven.

Opgaveord:

sild

film

fem

kind

pensel

rig

heks

pind

De elever der har tid til overs, kan arbejde med det digitale læremiddel Ordheltene, Mission G3, G4 (vokalglidning fra i til e) og G5 (vokalglidning fra e til æ).

Refleksion

I fællesskab reflekteres der over, hvad der er blevet arbejdet med i dagens lektion. Lav evt. en "bordet rundt", hvor alle skal sætte ord på, hvad de har lært/fået med sig fra dagens undervisning.

Fokus: Vokalglidning fra /e/ til /æ/ og fra /i/ til /e/.

Underviseren noterer, hvad eleverne siger om "det nye" de har arbejdet med i dag. Disse notater bruges, som opstart til næste lektion.

Hjælpesætninger til refleksion:

- Hvad har Vokaldetektiven hjulpet os med at blive opmærksomme på i dag?
- Hvorfor er det vigtigt at vide, at vokalerne ikke altid lyder, som den vokal, der skal skrives?
- Hvad gør du, når du skal læse et ord, du ikke kender?
- Hvad gør du, når du skal stave et ord, du ikke kender?

Noter:

Øvesætning

Som afslutning på lektionen læser underviseren sammen med eleverne en kort tekst, hvor en eller flere af Ordheltenes strategier kan benyttes. Ordene markeret med grønt er der arbejdet med i denne lektion:

Materiale:

- VD2 Øvesætning

Vokaldetektiven holdt **fest** for skovsøens **fisk**. **Fem sild** lavede en **tegning** med **pensel**, og senere skulle de se **film**. Der var både **spil** og **slik** og **kiks**, så en **heks** kom dansende forbi med en **fed ged**. "**Hils** fra mig", råbte geden med **slik** i sin **kind**. "Det er høfligt at **vinke**", sagde heksen, men faldt over en **pind**, så hun med et **nik** tryllede geden ben om til en **vinge**.

Muligt ekstraarbejde

I det digitale læremiddel Ordheltenene kan eleverne til næste gang træne Mission G3, G4 (vokalglidning fra i til e) og G5 (vokalglidning fra e til æ).